

Geen water te diep

SALOMON KROONENBERG

Spiegelzee

★★★★★

Natuurlijk is het een Nederlander die een geschiedenis van de zeespiegel heeft geschreven: een kwart van het land ligt onder zeeniveau, een nog groter deel wordt bedreigd door overstromingen van rivieren als de Maas en de Waal. Dijken houden de Noordzee buiten. Sluizen en dammen regelen de waterstand. Rivieren zijn beteugeld, opdat ze niet buiten hun oevers treden. De Nederlanders hebben hun drassige moerasland – door de Romeinen nog beschouwd als een uitzichtloze zomp – met kennis en kracht ontgonnen.

Zo'n boek over de zeespiegel zou zich prima lenen voor angstwekkende toekomstverkenningen. Want wordt er niet voorspeld dat de zeespiegel in de Lage Landen aan het einde van deze eeuw 1 meter hoger zal liggen? **Salomon Kroonenberg**, emeritus hoogleraar geologie aan de Technische Universiteit Delft, stelt in 'Spiegelzee' met Hollandse nuchterheid vast dat de zeespiegel altijd in beweging is geweest. Zo'n 120.000 jaar geleden, toen het wat warmer was op aarde, stond ze 6 meter hoger dan nu. En 18.000 jaar geleden, tijdens de laatste ijstijd, stond ze 120 meter lager en was de Noordzee een poolwoestijn.

En wat deed dat met de mens? Die paste zich aan. Toen de neanderthalers op Jersey niet meer aan vuursteen konden komen om gereedschap te maken, schakelden ze over op kwarts. Toen de zeespiegel in de Adriatische Zee steeg, gingen de grotbewoners in Kroatië mosselen eten. Welnu, redeneert Kroonenberg, als onze voorouders in de prehistorie zich al konden

BELGIMMAGE

aanpassen aan hevige en snelle schommelingen, dan moeten wij ons toch kunnen redden bij een schamele stijging van 2 decimeter per honderd jaar?

Kroonenberg beschrijft hoe hij tijdens een bezoek aan een Eskimodorp in Groenland een ijsberenvel opmerkte dat over de balustrade van een balkon hing. Typerend voor zijn vertelstijl gebruikt hij de anekdote om te beschrijven hoe de ijsbeer – dat iconische slachtoffer in het huidige klimaatdrama – best kon gedijen toen het poolklimaat 5 graden warmer was dan nu. En dat sterke beest zou een mondiale opwarming van 2 graden moeten vrezan? Je kunt zijn soort beter beschermen met een jachtverbod dan met een beperking van de CO₂-uitstoot.

Op Tuvalu, een eilandengroep in de Grote Oceaan, of op de Maldiven in de Indische Oceaan, hoeven ze zich volgens Kroonenberg ook geen zorgen te maken: een atol verdrinkt niet, maar dobert altijd op het water. Elders

Meer recensies op humo.be/boeken

HERMAN KOCH
Makkelijk leven

★★★★★

Het gratis Boekenweekgeschenk werd dit jaar geschreven door Herman Koch. Net als bij het Groot Dictee der Nederlandse Taal doet de ene auteur die opdracht al meer eer aan dan de andere. 'Makkelijk leven' is gelukkig een Koch pur sang geworden: de schrijver kruipt overtuigend in de huid van een pedante, succesvolle zelfhulpboeken-auteur die op de route naar zijn eigen geluk de gps iets te nonchalant heeft ingesteld. Dat de gewelddadige zoon zo lijkt weggeplukt uit 'Het diner', neem je voor lief. (mke)

ALFRED HAYES
Ten overstaan van de hele wereld

★★★★★

De tweede vertaling van Alfred Hayes, ruim veertig jaar dood en al even lang onbegrijpelijk vergeten, is net als het eerder herontdekte 'De prijs van de liefde' zonder meer een juweeltje. 'Ten overstaan van de hele wereld' baadt in de valse schittering van het Hollywood van de jaren 50. Een scenarist en een actrice smoren hun existentiële wanhoop in bed, tot de waanzin de passie genadeloos sloop. In beide nouvelles formuleert Hayes net zo lenig en dwingend als zijn tijdgenoot Truman Capote, ze verdienen dan ook een even groot publiek. (bv)

ANDREW HUSSEY
De Franse intifada

★★★★★

'De Franse intifada' (Hollands Diep) legt de bloedrode draad bloot die het kolonialisme, het islamisme en het terrorisme verbindt. De Britse cultuurhistoricus Andrew Hussey wijt de vijandigheid tegenover Frankrijk in de roerige buitenwijken aan de hedendaagse uitsluiting en de Franse koloniale geschiedenis. Hij beschrijft heden en verleden zeer levendig, maar ook oppervlakkig, als was het niet meer dan een aaneenschakeling van gruweldaden. Zijn sterke verteltrant maakt het boek toch het lezen waard. (nm)

trekken gletsjers zich terug, waarop er, bijvoorbeeld in de Alpen en in Alaska, bomen uit het begin van onze jaartelling tevoorschijn komen: een teken dat de gletsjers tweeduizend jaar geleden kleiner waren dan nu. En trouwens, een stijgende zeespiegel kan prima samengaan met landuitbreiding. Zo ging dat ook bij de Nijl, de Niger, de Mekong en de Mississippi. Daar kon de zeespiegel stijgen, terwijl het land zeewaarts groeide dankzij de sedimentaanvoer van de grote rivieren. Vandaag wonen ongeveer een miljard mensen op aardoppervlakte dat op die manier is ontstaan.

De zeespiegel stijgt vooral vanwege de uitzetting van zeewater en het smelten van de ijskappen van Groenland en Antarctica. De relatie met broeikasgassen is volgens Kroonenberg uiterst onzeker. Toch is het verstandig, schrijft hij, om alvast een oplossing te hebben als de kustlijn zich toch ineens snel landinwaarts begeeft. Vroeger paktten we ook ons boeltje of verhoogden we onze terpen als het oprukkende water ons woongebied bedreigde. Dus bepleit hij het woonbootprincipe, want in 'drijvende steden' kun je meewerken met de natuur.

Kroonenberg schrijft als een begeesterde aardrijkskundeleraar, en dat werkt vaak aanstekelijk. Niet voor niets werd hij voor 'De menselijke maat' bekroond met de Eurekapijs 2007 voor het beste non-fictieboek. Maar door zijn fascinatie verliest hij zich soms in uitvoerige uiteenzettingen over wie wanneer wat ontdekte en wie daar vervolgens op welke manier op voortborduurde. Het thema van het boek is dan ook omvangrijk: een geschiedenis van de mensheid alsmede een geschiedenis van de geologie. Er zijn kleinere onderwerpen behandeld in dikkere boeken. Maar dit is pure poëzie van een onverberlijke liefhebber. (mv)

ALEKSANDR SKOROBOGATOV Cocaïne

★★★★★

Makkelijk: haal uit 'Cocaïne' wat u wenst. Een diepromantische klaagzang over een verloren liefde. Een Beckettiaans-absurdistisch geschrift dat beter 'Paddo's' had geheten. Of een literair kleuterspelletje van een auteur die zijn pen voortdurend laat inpikken door zijn personages, om zo een komisch effect te sorteren. Ik zou zeggen: geef de Antwerpse Rus Skorobogatov, in navolging van zijn hoofdpersoon, een Nobelprijs. Maar helaas: in 'Cocaïne' heeft de voorzitter van het Nobelprijscomité zichzelf opgegeten. (jm)

HUMO TIPT Elke week doen we iemand een gepast boek cadeau

'DE WELWILLENDEN' VAN JONATHAN LITTELL

> Voor de Antwerpse flicken die zich in een WhatsApp-groep van hun racistische kant lieten zien.

> In zijn debuutroman zit Jonathan

Littell een SS-beul huiveringwekkend dicht op de huid. Zijn punt: er zit een Dolfke in elk van ons, en het kan geen kwaad om dat aan de ketting te houden. De 978 pagina's zijn perfect om lange dagen tijdens een schorsing mee te vullen.

Het lezen zoals het is

Veerle Dobbelaere

Actrice, life- en mental coach.

HUMO In welk boek bent u tegenwoordig bezig?

VEERLE DOBBELAERE «Het smelt' – eindelijk.»

HUMO Met welke auteur zou u een avondje uit willen?

DOBBELAERE «Heb net de eerste Elena Ferrante achter de kiezen en wil graag meer.»

HUMO Met welk romanpersonage ziet u een onenightstand wel zitten?

DOBBELAERE «Wow, nog niet over nagedacht. Casanova? Ik hou wel van een uitdaging.»

HUMO Wat is uw favoriete gedicht?

DOBBELAERE «'Het huwelijk' van Willem Elsschot. Dat doet telkens opnieuw weer pijn – echt lichamelijke, hè.»

HUMO Welk boek hebt u het vaakst cadeau gedaan?

DOBBELAERE «Aan Chesil Beach' van Ian McEwan.»

HUMO Wat is volgens u het ideale vakantieboek?

DOBBELAERE «Het oeuvre van Elena Ferrante.»

HUMO Welk kunst- of kijkboek kampeert op uw koffietafel?

DOBBELAERE «Vooral fotoboeken van Magnum, 'Andy Warhol Giant Size', 'Café Lehmitz' van Anders Peterson.»

HUMO Wat is het laatste boek dat u tranen van ontroering heeft bezorgd?

DOBBELAERE «'Komt een vrouw bij de dokter' van Kluun. Maar

ik ween niet zo makkelijk.»

HUMO Wat is het laatste boek dat u tranen van het lachen heeft bezorgd?

DOBBELAERE «Ik heb net hardop gelachen met 'Het smelt', mijn man keek raar op in bed.»

HUMO Welk boek zou u meteen (her)lezen als u een week leestijd cadeau kreeg?

DOBBELAERE «Er zijn nog zoveel boeken die ik wil lezen, dat ik geen tijd zou hebben om ze te herlezen.»

HUMO Welk boek of oeuvre vindt u zwaar overschat?

DOBBELAERE «'Vijftig tinten grijs' van E.L. James. Raar toch, die hype.»

HUMO Welk boek of oeuvre vindt u zwaar onderschat?

DOBBELAERE «Alles van Haruki Murakami. Ik begrijp de tegenstanders echt niet.»

HUMO Wie verdient volgens u de volgende Nobelprijs voor de Literatuur?

DOBBELAERE «Geen idee, naar mijn gevoel lees ik echt te weinig.»

HUMO Welk romaneinde had u liever anders gehad?

DOBBELAERE «Geen. Dat is net zo mooi aan het schrijven van een roman: de auteur beslist. Bovendien vind ik de frustratie van een 'slecht' einde stiekem wel plezierant.»

DIEGO FRANSENS

Toppers

★★★★★

Stefan Hertmans
De bekeerlinge

★★★★★

Alfred Hayes
Ten overstaan
van de bele wereld
Svetlana Alexijevitsj
Zinkjongens

★★★★★

Salomon
Kroonenberg
Spiegelzee
Smith Henderson
Montana
Guzel Jachina
Zulajka opent
haar ogen
Anita Brookner
Hotel du Lac
Jamal Ouariachi
Herinneringen in
aluminiumfolie

★★★★★

Lisa McInerney
Weergalozes dwalingen
Michael Chabon
Maangloed
Jan Postma
Vroege werken
Hilary Mantel
Acht maanden
in de Gazastraat
Will Englund
Maart 1917